

IN MEMORIAM: IVAN MARKEŠIĆ

U Zagrebu je 6. ožujka 2024., nakon duge i teške bolesti preminuo akademik Ivan Markešić, sociolog religije, leksikograf, prevoditelj. Rodio se 22. veljače 1954 u Proslapu kraj Prozora u Bosni i Hercegovini, a umro 6. ožujka 2024. u Zagrebu. Osnovnu školu završio je u Orašcu i Šćitu, Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom 1972. U Sarajevu je 1978. završio studij sociologije na Fakultetu političkih nauka i na Filozofskom fakultetu 1984. studij njemačkoga jezika i književnosti. Na Filozofskome fakultetu u Zagrebu magistrirao je 1989. tezom *Politička teologija Dorothee Soelle – sociološke pretpostavke i sociološke implikacije* te doktorirao 1997. tezom *Religija u teoriji sustava Niklasa Luhmanna*. Nakon završenoga studija radio je u UNIS-ovoj Tvornici pogonsko kočnih sistema u Prozoru kao prevoditelj za njemački jezik, zatim u Institutu za proučavanje nacionalnih odnosa u Sarajevu te kao glavni tajnik Hrvatske demokratske zajednice BiH. Nakon preseljenja u Zagreb potkraj 1992., radio je kratko u Hrvatskom informativnom centru, potom 1993–2005. u Leksikografskome zavodu Miroslav Krleža te do umirovljenja 2019. u Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar, gdje je 2010. izabran u zvanje znanstvenoga savjetnika, a od 2018. bio je znanstveni savjetnik u trajnome zvanju. Radi svojega »izuzetnog doprinosa razvoju nauke i posebnog doprinosa prosperitetu Bosne i Hercegovine« 2018. izabran je za domaćega člana Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

Ivan Markešić predavao je na više visokoškolskih ustanova Sveučilišta u Zagrebu: na Fakultetu političkih znanosti, Fakultetu hrvatskih studija, gdje je 2002–04. bio pročelnik studija sociologije, na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, Filozofskom fakultetu Družbe Isusove, te na Zdravstvenome veleučilištu Zagreb i na Fakultetu društvenih znanosti Sveučilišta »Hercegovina« u Bijakovićima kraj Međugorja. Na Edukacijsko-rehabilitacijskome fakultetu izabran je 2011. u naslovno zvanje redovitoga profesora, a 2016. u naslovno zvanje redovitoga profesora u trajnome zvanju.

U svojem znanstvenom radu bavio se ponajprije značenjem i ulogom religije u suvremenim (postmodernim) društvima i globalizacijskim procesima, analizirajući ponajviše bosanskohercegovačko i hrvatsko društvo. Istraživao je religiju kao čimbe-

nik društvenih promjena, dijaloga, tolerancije, ali i nasilja, netolerancije i terorizma, kao i odnos religije i politike (ulogu vjerskih zajednica u političkim procesima, utjecaj religije na političke izbore, odnos političkih stranaka i religijskih identiteta i dr.). Socioreligijska situacija u BiH i Hrvatskoj bila je njegova stalna tema. Bavio se općenito identitetima, vjerskim, nacionalnim i političkim, posebice ulogom religije u oblikovanju nacionalnoga, kulturnog i političkog identiteta te identitetom Hrvata u BiH, istražujući uz to i groblja i nadgrobne spomenike kao identitetske pokazatelje. Drugo veliko područje njegovih istraživanja bila je sociologija smrti i umiranja. Pisao je o društvenom značenju smrti, eutanaziji, samoubojstvu, društvenoj konstrukciji početka (i kraja) života. U svojoj bogatoj znanstvenoj karijeri objavio je šest knjiga (jednu u suautorstvu), te više od 70 znanstvenih radova u hrvatskim i bosanskohercegovačkim znanstvenim časopisima, zbornicima s domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova ili kao poglavlja u knjigama. Bio je član uredništva časopisa *Društvena istraživanja* (1996–2000). Prevodio je s njemačkoga jezika i na njega. Suvremeno hrvatsko i bosanskohercegovačko društvo analizirao je i u priložima, komentarima i intervjuima u dnevnome tisku, na radiju, televiziji i internetskim portalima, uvijek se zalažući za demokratske vrijednosti i toleranciju te jačanje međureligijskoga dijaloga.

Bio je i vrstan leksikograf. U Leksikografski zavod Miroslav Krleža došao je početkom 1993. kao stručni suradnik za njemački jezik u uredništvo *Osmojezičnoga enciklopedijskog rječnika* (OER, 1987–2010) glavnoga urednika Tomislava Ladana. U svescima II (1995), III (2000) i IV (2002) bio je član uredništva (urednik) i suradnik za njemački jezik, a u svescima V (2004) i VI (2007) suradnik za njemački jezik. Kao autor leksikonskih i enciklopedijskih natuknica surađivao je i na drugim zavodskim

Ivan Markešić i Juraj Kolarić (Foto: Bruno Konjević/CROPIX)

izdanjima: na *Općem religijskom leksikonu* (2002), *Filozofskom leksikonu* (2012) te na općoj i nacionalnoj *Hrvatskoj enciklopediji* (1999–2009), jednom od temeljnih zavodskih izdanja, za koju je pisao natuknice iz područja sociologije i suvremene povijesti BiH (svesci IV/2002, V/2003, VI/2004, VII/2005 i IX/2007). Bio je i prevoditelj *Nautičkoga vodiča Jadrana: hrvatska obala* (2000). Godine 2000. izabran je u zvanje znanstvenoga suradnika u društvenome području leksikografskoga rada, 2004. u zvanje višega leksikografa te 2010. u naslovno zvanje leksikografskoga savjetnika. U tom razdoblju bio je i voditelj znanstvenoga projekta Ministarstva znanosti i obrazovanja RH Znanstveno nazivlje teologije, sociologije religije i filozofije religije (2002–06). Njegov leksikografski rad nije bio vezan samo uz Leksikografski zavod. Bio je suautor (s T. Ladanom) *Njemačko-hrvatskoga i hrvatsko-njemačkoga rječnika* (1998., ABC naklada) te član uredništva (urednik za BiH) *Hrvatskoga leksikona* (Naklada leksikon, I/1996, II/1997). Na prvome svesku (A–Đ) *Hrvatske enciklopedije Bosne i Hercegovine* (Hrvatski leksikografski institut Bosne i Hercegovine, 2009) bio je zamjenik glavnoga urednika i izvršni urednik, suurednik struke sociologija i autor enciklopedijskih natuknica. Autor je *Leksikona članova Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko* (2008).

Smrću dr. Ivana Markešića hrvatska i bosanskohercegovačka leksikografija izgubile su vrijednoga člana, a Leksikografski zavod dragoga kolegu.

SVJETLANA LONČARIĆ

Članci su dostupni pod licencijom Creative Commons: Imenovanje 4.0 međunarodna (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Sadržaj se smije umnožavati, distribuirati, priopćavati javnosti, prerađivati i koristiti u bilo koju svrhu, uz obavezno navođenje autorstva i izvora.